

ARTICULUS POSTERIOR.

DIVINÆ EXISTENTIÆ DEMONSTRATIO MULTIPLEX.

397. OBSERV. Triplici demonstrationum philosophicarum genere stabiliti potest existentia Dei: scilicet, demonstrationibus moralibus; demonstrationibus physicis, demonstrationibus metaphysicis.

I. Ex triplici illo demonstrationum philosophicarum genere æqualis exurgit certitudo; scilicet certitudo metaphysica (34). Unde, in illis demonstrationibus, diversitas nominis non importat diversitatem certitudinis, sed diversum dunt taxat certitudinis medium & motivum.

In demonstrationibus moralibus, medium demonstrationis, motivum metaphysicæ certitudinis, petitur à morali rerum ordine.

In demonstrationibus physicis, medium demonstrationis, motivum metaphysicæ certitudinis, à physico rerum ordine desumitur.

In demonstrationibus metaphysicis, medium demonstrationis, motivum metaphysicæ certitudinis, hauritur à metaphysico rerum ordine, ab essentiali rerum exigentia, à solis rerum ideis.

II. Prout diversa est medii aut motivi demonstrationem fundantis natura: diversum esse potest & debet philosophicum demonstrationis contexendæ artificium.

In demonstrationibus moralibus & in demonstrationibus physicis, certum & indubitatum communiter supponitur medium demonstrationis; solaque demonstratur illius medii connexio cum existentia Dei demonstranda.

In demonstrationibus metaphysicis, tum medium demonstrationis, tum connexio illius medii cum existentia Dei demonstranda, interdum explicari & demonstrari exigit. Triplex illud demonstrationis genus triplici separatum paragraphe prosequimur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

DEMONSTRATIONES MORALES EXISTENTIÆ DEI.

398. OBSERV. Demonstrationum moralium plurimi sunt fontes, quorum unum & alterum proponemus; Legem scilicet naturalem, & commune hominum suffragium.

I. Sensu intimo quisque docemur, & existere nostris impressam mentibus & cordibus Legem aliquam naturalem obligatoriam: quæ nec aboleretur nec obligare desineret; etiamsi unanimi omnium Gentium consensu legitimè rescinderentur & abolerentur omnes Leges ab humanis quibuscumque Legislatoribus hactenus sancitæ.

Legis autem naturalis nomine intelligimus universalia hæc precepta, quæ in sua quisque natura deprehendit, & quibus sibi sentit imponi strictam obligationem sequendi tales morum regulas; abstinendi à talibus actionibus, quatenus ipsi vetitis; tales producendi actiones, quatenus ipsi præscriptas & imperatas.

Existentia & vis obligatoria Legis illius naturalis: ecce tibi medium demonstrationis in se certum & indubitatum, unde existentiam supremi alicujus Legislatoris, ac preinde ipsiusmet Dei existentiam, philosophando posteris evidenter deducere.

II. Antiquis & recentibus Mundi historiis doceri quisque possumus, extitisse olim & nunc etiam existere in Orbe nostro varias Nationes, locis dissitas, moribus diversas, opinionibus contrarias, odiis infensas, quæ tamén in hoc omnes convenient, ut aliquod Numen admittant, reformident, sacrificiis colant.

Communis ille omnium sæculorum & omnium populorum consensus in admittenda supremi alicujus Numinis existentia: ecce tibi, si non certum penitus, philosophica saltem attentione dignissimum motivum & medium; unde vel cum omni certitudine, vel cum summa verisimilitudine, inferatur supremi illius Numinis existentia. Non

omnis vis inest huic speculationi & illationi: propter non satis certos populorum annales, ex quibus desumitur demonstrationis medium & motivum.

PROPOSITIO PRIOR.

399. Existit Lex aliqua naturalis obligatoria: ergo existit supremus aliquis Legislator, humanis omnibus Legislatoribus anterior & superior, qui naturali huic Legi vim obligatoriam imprimat; ergo existit Deus.

DEMONST. Si non existat supremus aliquis Legislator humanis omnibus Legislatoribus anterior & superior; nullo ex fonte assignabili potest dimanare in Legem naturalem vis obligandi. Ergo alterutrum istud ab Atheo admitti necesse est; vel existere supremum illum aliquem Legislatorum, ac proinde idipsum quod Dei nomine intelligimus: vel Legi naturali vim nullam esse obligatoriam, ac proinde nihil esse illicitum & flagitiosum; & execrando parcidæ nihil plus esse sceleris, quam innoxio venatori perdicem aut leporem illæsa messe insequenti & enecanti.

Patebit antecedens, ex examine absurdarum omnium originum quæ assignantur & quæ sola possunt ab Atheismo assignari Legi naturali.

Patet & consequentia. Nam existentia effectus supponit & demonstrat existentiam suæ cause; ac proinde vis illa obligatoria Legis naturalis, supponit & demonstrat existentiam Dei, quo sine repugnat vim illam existere. Q. E. D.

400. COROL. In Adulto plenum suæ rationis usum adepto, repugnat ignorantia invincibilis circa primaria Legis naturalis principia.

DEMONST. Ignorantia invincibilis est ea quam nulla mentis attentione, nullo libertatis usu, possumus expellere: ignorantia vincibilis est ea quam debita mentis attentione,

sapienti & præscripto libertatis usu, possumus abigere. Prior excusat à peccato: posterior est ipsamet persæpe peccatum.

I. Ut in Adulto suæ rationis usum habente possibilis esset ignorantia invincibilis, circa primaria Legis naturalis principia; requireretur ut nulla sua mentis attentione, nullo sua libertatis usu, posset ille pervenire ad cognitionem illius Legis: atqui illud evidenter repugnat. Unicuique enim sensu experimentaliter constat Legem hanc nostris esse mentibus & cordibus impressam, & veneranda Naturæ vox ubique promulgari. Illa enim non scripta est, sed nata Lex; inquit Orator & Philosophus Romanus: illam non didicimus, non accepimus, non legimus; sed à Naturâ ipsa arripuimus, hausimus, expressimus.

II. Naturalem ergo Legem & habet & cognoscit & obligatoriam esse sentit, quicumque suæ auscultat naturæ, quicumque sua fruitur & utitur ratione. Peccat ergo quisquis primariam hanc & sacratissimam Legem violat.

Potest equidem veneranda illa Naturæ vox, qua admonemur de existentia & de obligatione Legis naturalis violento cupiditatum tumultu & longo scelerum usu hebetari & quasi suffocari: non potest penitus extingui, & à cordibus nostris funditus eradicatori.

Possunt ignorari invincibiliter conclusiones quædam minus obviæ minusque evidentes, quæ à primariis & notissimis Legis naturalis principiis remotè fluunt: non possunt ipsa Legis hujus principia primaria invincibiliter ignorari, quia sunt sano cuique ingenio obvia simul & sensibilia.

PROPOSITIO POSTERIOR.

401. Clamat omnibus ætatum, omniumque nationum consensus, existere supremum aliquid Numen, quod vereri & quod colere opus sit: ergo existit verendum & colendum aliquid numen; ergo existit Deus.

DEM. I. Ille omnium ætatum omniumque nationum

consensus est evidenter commune aliquod **Judicium Naturæ omnis humanae**, ubique sentientis & clamantis existere supremum aliquod Numen, quod vereri & quod colere opus sit.

II. Fierine potest ut falsum sit commune aliquod Naturæ omnis humanae **Judicium**, quod à nulla communi sensuum illusione, à nulla communi cupiditatum seductione, à nullo communi educationis vitio, potuerit ducere originem? Minimè sanè! Aut nihil certum est in humanis cognitionibus; aut illud certum est, quod & omnes aetates & omnes nationes non fallat Natura humana.

III. Ubique judicat & clamat Natura humana, in hoc fallere nescia, existere supremum aliquod Numen quod vereri & quod colere opus sit: ergo existit supremum illud Numen. Numen illud supremum est id ipsum, quod Dei nomine intelligimus: ergo existit Deus. Q. E. D.

OBJECTIONES SOLVENDÆ.

402. OBJ. I. Multiplex assignari potest origo & fundatum Legi naturali, in hypothesi Atheismi: ergo Legis naturalis existentia nec supponit nec importat existentiam Dei. Prob. ant.

I. Oriri & emanare potuit Lex naturalis, ab ipsam *Natura humana*: quæ casu præside ita constituta & efformata sit, ut ad communem hunc sentiendi & cogitandi modum propenderet, potius quam ad quemlibet aliam.

II. Oriri & emanare potuit Lex naturalis, ab *Amore cuiusque proprio*: indigente & exigente propria cuiusque Individui utilitate, ut ubique vigeat communis aliqua morum & officiorum & jurium regula, quæ omnes inter se ligentur homines.

III. Oriri & emanare potuit Lex naturalis, ex *falsa aliqua Divinitatis existentis persuasione*: quæ à patribus in filios dum continua educationis traditione transfunditur, in totum terrarum Orbem successivè irrepserit.

IV. Oriri & emanare potuit Lex naturalis, ex *politica aliqua Principum impostura*: quæ talis ope figmenti, sue dabant auctoritati sacrum ac perenne fundamentum.

V. Oriri & emanare potuit Lex naturalis, ex *tacita aliqua inter omnes homines conventione*: qua sibi reciprocè promittunt omnes se id omne præstuturos, quod præstari debe re docet & suadet communis illa Lex.

RESP. Ineptè simul & absurdè obliscuntur illi omnes qui philosophando tentant aliquam Legi naturali originem à divina sanctione independentem assignare, essentialiter requiri & exigi ut in origine ab ipsis assignata Lex illa naturalis sit & remaneat *obligatoria*: quo sine nihil ab ipsis peractum est. Mirum est in tale philosophandi vitium incidisse percelebrem illum Oratorem & Philosophum, sagacem simul & religiosum, qui Legi naturali nullam aliam tribuit originem, nullum aliud assignat fundamentum, nisi commune societatis humanae bonum, nisi generalem Legis illius utilitatem.

I. Natura humana, sibi relicta, nihil sibi imperat, nihil sibi præscribit, nisi quod in individuale ipsius bonum conferat. Non oritur ergo à sola natura humana, sed ab aliquo Legislatore huic naturæ dominante, Lex sancta & inviolabilis; quæ sæpe obligat contra proprium Individui commodum, quæ sæpe vehementissimis naturæ totius pro pensionibus adversatur & obluctatur.

Præterea, si Legem hanc imposuit sibi Natura humana; cur Legem eamdem non poterit rescindere & abole re eadem natura? Unde, si nullus sit Deus, qui Legi naturali det permanentem obligandi vim, jam nulla erit illa Lex: jus cuique arbitriatum & illimitatum erit ad quidlibet: unica cuique morum regula erit, propria utilitas, cupiditatum impulsus, jus & lex fortioris. Quorsum enim, meo incommodo, aliorum utilitati ego serviam; aut ne no ceam aliis, quorsum ego detimenta aut incommoda perpetiar? Sanctum quidem & sapiens illud erit, si existat supremus aliquis Legislator, rem ita fieri sanciens & impe rans: stultum & absurdum illud idem erit, si nullus talis existat Legislator supremus.

II. Si proprius cuiusque amor & percepta ex civili so

cietate utilitas Legem naturalem sancit: cessante ergo propria utilitate, cessabit eadem Lex; neque illâ tenebitur & obligabitur, qui omni possessione & proprietate privata, hoc unum habet ex humana societate, quod Orbem jam occupatum & inter cæteros divisum inveniat.

Unica ergo ipsi lex erit, ab amore ipsius proprio sancienda; ut omni opum vi conetur, salva sui individui existentia, existentes omnes Leges infringere & evertre, ex quibus nihil utilitatis & multum incommodi percipit.

III. Si Lex naturalis orta sit ex falsa Divinitatis existentis persuasione; jam non est obligatoria, jam non est lex: unde nihil explicatum, nihil solutum est.

Præterea, si illa Divinitatis existentis persuasio nihil aliud est nisi vanum humani ingenii figmentum, nisi falsa & omni fundamento destituta opinio: quo miraculo potuit illa opinio, illa persuasio, fieri omnibus ætatibus & nationibus communis; non obstante locorum distantia, morum diversitate, educationis discrepantia, bellorum & odiorum conflictu? Quo alio miraculo potuit ab imaginaria & arbitraria opinione oriri Lex universalissima, constantissima, ubique sacra & inviolabilis? Quam ignaros in scientia hominis moralis, esse oportet eos, qui talia effutiunt!

IV. Cum repugnet Legem naturalem oriri potuisse ab aliquo humani ingenii figmento, à falsa aliqua opinione, hoc ipso repugnat ipsam ortam fuisse à politica aliqua Principum impostura.

Existentem *Divinitatis persuasionem* potuerunt convertere in utilitatem suam Principes politici: at huic persuasiōi nec dederunt, nec unquam dare potuissent existiam.

V. Merum evidenter delirium est, tacita illa & universalis hominum inter se conventio; & etiamsi foret realis conventio hæc, vim nullam haberet obligatoriam, nisi ipsam ab existente supremo aliquo Legislatore mutuaretur.

Unde, si nullus supponatur Legislator, humanis omnibus Legislatoribus anterior & superior: ineptum & absurdum erit, quidquid supponetur esse principium & ori-

go & fundamentum Legis naturalis; quidquid supponetur Legi naturali vim obligatoriam imprimere, qua sine nihil est illa lex.

403. ADNOT. Eadem in corpore humano organisatio fundamentalis, fundamentales eædem in Anima humana perceptiones & affectiones, fundamentalis idem in humano quolibet Individuo sentiendi & cogitandi & judicandi modus: ecce tibi physicam *Legis naturalis originem*; & communem Societatis omnis humanæ fundamentum.

Verum, nihil auctoritatis moralis, nihil roboris obligatorii, à physica sua origine trahit naturalis illa Lex. Quidquid auctoritatis moralis, quidquid obligatorii roboris, in se illa habet: illud in ipsam dimanat, illud ipsi infunditur & imprimitur à supremo illo Naturæ omnis aucto- re; qui concipitur, in communem humani generis utilitatem, in commune humanarum omnium societatum vinculum, sancire & imperare ut ubique vigeat, ut ubique inviolata stet naturalis illa lex. In Lege naturali promulgatrix est Natura, Legislatrix est ipsamet Divinitas.

In commune gentis humanæ bonum tendit Lex illa in se obligatoria: sed, ut illa sit in se obligatoria, non facit commune illud gentis humanæ bonum.

404. OBJ. II. Vana est & ad arbitrium hominum facta & excogitata, justi & injusti, honesti & dishonesti, virtutis & vitii distinctio: ergo unicuique licitum est, quod unumquemque jubat. Probo ant. Antropophagi, verbi gratia, honestum judicant & pium, suos senectute imminente jugulare parentes, & ipsorum carnibus vesci; quod impiissimum nos & flagitosissimum existimamus: ergo non eadem est illis & nobis, honesti & dishonesti, virtutis & vitii notio.

RESP. Nego ant. Ad probat., omissa antecedente, quod non satis certum videtur, dist. consequens. Ergo non eadem est illis & nobis honesti & dishonesti, virtutis & vitii

notio; quoad applicationem primariorum Legis naturalis principiorum, conc. cons.: quoad ipsamet Principia prima, nego cons.

I. Miserum in modum Atheos angit Lex naturalis. Si ab ipsis supponatur obligatoria hæc Lex; importat existentiam Dei: si non supponatur obligatoria, omnis tollitur justi & injusti, virtutis & flagitii distinctio.

Posteriorem hanc partem amplectuntur Athei suis principiis consequentes. At nefariam & sceleratam hanc consequentiam dum admittunt, in ipsos refunditur principiorum ab ipsis admissorum execrandus horror.

II. Primaria Legis naturalis principia, apud omnes Populos, sive barbaros, sive civilibus politos legibus, certa & inconcussa manent. Si erratur alicubi circa Legem naturalem: erratur circa consequentias, non circa principia. Verbi gratia, *beneficiendum est parentibus*: ecce tibi commune Nobis & Antropophagis morum axioma, Legis naturalis principium.

Ab hoc morum axiomate, quid concludimus nos? Parentibus quandiu ipsis vita manebit, esse omni opum vi opitulandum; ipsorum etiam superstitione post mortem caderi, honore & reverentia & honesta sepultura parentandum.

Ab eodem morum axiomate, quid concludunt Anthropophagi? Parentibus adimendam esse vitam, senio infirmitatibusque gravem & noxiā; Parentum cadaver suo tumulandum esse stomacho, quo nullus dignior & honestior est tumulus.

Vides ab eodem stabili & communi *morum principio*, varias deduci consequentias; & invariabilia esse posse Legis naturalis principia, dum variae esse videntur consequentiae ab illis principiis deductae. Si quid peccatur contra primaria Legis naturalis principia, sive apud barbaras, sive apud bene moratas Gentes; illud fit improbante & reclamante conscientia: quod non modo non impugnat, sed potius supponit aut stabilit Legis illius existentiam.

III. Si nullus existeret Deus: vana & absurdā manifes-

tē foret omnis *distinctio Boni & mali moralis*. Utrum autem res quædam ideo sint in se malæ, quia vetantur à Deo; an ideo vetantur à Deo res illæ, quia sunt in se malæ; inserviūs expendemus in Morali (621 & 627)

405. OBJ. III. Etiamsi nullus existeret Deus, eadem staret Lex naturalis: ergo Legis illius existentia non demonstrat existentiam Dei.

RESP. Dist. ant. Eadem staret Lex naturalis, nullam vim obligatoriam habens; omitto ant., quod potest tantum à non supponendo negari: eadem staret Lex naturalis, vim eamdem obligatoriam habens, nego ant. & cons. Sublatō Deo, omnis tollitur Lex, tum naturalis, tum politica & civilis.

I. *Lex naturalis* est interior illa *Naturæ vox*, quæ supremi Legislatoris voluntates nobis manifestat: ergo, deficiente supremo illo Legislatore, deficit Lex naturalis, vel nullam vim & auctoritatem habet (582).

II. *Lex politica & civilis* est legitimæ auctoritatis voluntas legalem in modum manifestata; quæ vim obligatoriam non aliunde trahit, nisi à Deo obsequium ipsi præstari jubeante: ergo sublatō Deo, nulla est Legi politicæ aut civili vis obligatoria.

406. ADNOTATIO. Hinc vides quam horrenda gens sint Athei, si principiis ipsorum consonent mores.

Virtus, probitas, honestas, justitia, nihil sunt apud ipsos, nisi vana nomina, nisi mera stultitia: ubi in propriam individui utilitatem non cedunt.

Scelera illa occulta quæ delitescunt tenebris, scelerata illa audacia quibus impunitatem asserit vis potentior, nihil habent sceleris, nisi apud stupidam illam plebem, quæ falsis opinionibus pascitur & regitur.

Supplicium & ruinam sui individui vitet Atheus; & satis virtutis habet & honestatis: aut si aliqua ipsi in-

terdum virtute opus est; sola atque unica hæc virtus est, ementita probitatis larva.

407. OBJ. IV. Communis hominum consensus non magis demonstrat existere supremum aliquod Numen, quam demonstrat existere plura Numinæ: atqui non demonstrat existere plura Numinæ: ergo neque demonstrat existere supremum aliquod Numen. Probo maj. Communis hominum consensu, saltem ante Christianam Religionem, omnes Populi admittebant plura Numinæ: ergo communis hominum consensus, vel non demonstrat existere supremum aliquod Numen, vel simul demonstrat existere plura Numinæ.

RESP. Nego maj. Ad probat., nego ant., cujus falsitatem demonstrat vel levissima Historiæ scientia.

I. Numerosissimæ, ante christianam Religionem, extitere Nationes, apud quas non viguit Polytheismus: verbi gratia, Persæ, qui colebant Solem: Sinenses & Indi quam plurimi, qui Cœli Auctorem venerabantur; Judæi, qui verum & unicum Deum adorabant.

II. Apud nationes Polytheismi deliriis infectas, superius aliquod agnoscebatur Numen, cui tanquam arbitrio cætera subessent Numinæ. Tale erat apud Græcos & Romanos, vel Jupiter, vel Fatum.

III. Jam nunc, unum Numen plurimi Sinenses, Indi plurimi, omnes Mahometani, omnes Christiani, omnes propè adorant Populi.

408. INST. I. Reperti sunt in America, in Africa, in barbaris quibusdam Insulis, nonnulli Populi, qui nullum agnoscerent & colerent Deum: ergo falso supponitur, communis hominum consensus aliquam admetti Divinitatem.

RESP. I. Omitto ant., quod sufficientem non habet certitudinem, & cui unicum fundamentum est dubia hactenus & malè tuta recentium quorumdam viatorum auctori-

tas. Huic hominum generi non leviter adhibenda est fides, in iis quæ ad Mores & Religionem populorum pertinent: tum quia miri quam veri solet esse amantius; tum quia ex ignorantia patrii sermonis, ex ignorantia patrii usus & moris, patriarcharum traditionum & allusionum, res sæpe præve videt, & præve visas pravius refert.

Quam facilè fieri potuit ut quidam populi, male interrogatis aut male intellectis ipsorum moribus, videbentur & dicerentur athei; qui in se athei revera non fuerint! Pavent omnes illi populi, qui hactenus visi & dicti sunt athei, ubi ad maturius examen deducuntur; pavent inquam & verentur invisibilem aliquem scelerum latentium ultorem & vindicem. Quis autem est invisibilis ille scelerum latentium ultor & vindicem, nisi Deus confusè cognitus?

II. Nego consequentiam. Cum supposita antecedentis veritate, stat communis hominum consensus de existentia Dei: neque minus verum est, quod Natura duce judicemus Deum existere.

Ubi omne propè hominum genus in aliquam opinionem convenit: pauci dissentientes habendi sunt pro nullis. An æquum est estimare quales sint naturales Ideæ, quale sit commune hominum judicium, ab exigua quædam humanæ speciei portione, quæ nihil humani retinet, præter figuram? Illud est Naturæ vox, quod audit & intelligit maxima pars hominum; quodque eos tantum latet, qui moribus suis desierunt esse homines. Auscultent illi Naturæ & rationi, & ab utraque simul edocebuntur existere Deum.

409. INST. II. Nonnullæ sunt opiniones, apud omnes homines receptæ, quæ tamen non sunt expertes falsitatis: ergo communis hominum consensus non est certa veritatis regula, certum veritatis indicium & criterium. Probo ant. Opinio est apud omnes homines recepta, verbi gratia, quod Sol giret circa terram immotam: id autem falsum esse demonstrat recentior Philosophia: ergo communis ho-

minum consensus non est certum veritatis indicium & criterium,

RESP. Dist. ant. Nonnullæ sunt opinione, apud omnes homines receptæ, quæ non sunt expertes falsitatis; & illæ opinione oriuntur ex aliqua erroris causa omnibus communis, omnibus illusionem faciente; conc. ant.: & illæ opinione non habent aliquam erroris causam omnibus communem, nego ant. & cons.

I. Duplex est erroris causa omnibus hominibus communis: nempe, facta sensibus *illusio*, & cæcus sui amor, seu *inordinatus cupiditatum impulsus*.

In exemplo allato, erroris causa fuit illusio sensuum: qui dum Solem exhibent tanquam se se motu continuo moventem ab ortu in occasum, persuaserunt hominibus Solem circa terram immotam revolvi.

In aliis multis exemplis, erroris causa fuit illusio cupiditatum; quæ sæpe justum & honestum esse persuaserunt hominibus, quod justum & honestum esse cuperent ipsæ.

II. At non ita se res habet in communi illa persuasione, ad existentiam Dei pertinente. A nulla erroris causa aut occasione omnibus hominibus communi dimanare potuit illa persuasio: non à sensibus; Deus enim nec cernitur oculis, nec auribus auditur: non ab inordinato cupiditatum impulsu; nihil enim molestius angit libidinosas quascumque hominum cupiditates, quam idea & persuasio existentis Dei.

Superest ergo ut communis illa Divinitatis persuasio auctorem habeat ipsammet Naturam, & sit certum existentis divinitatis argumentum & motivum.

III. Præterea, *falsas opiniones* & *persuasiones* debilitant & evertunt tempus & meditatio philosophica.

Communem illam opinionem & persuasionem, quæ ad existentiam Dei pertinet, tempus & meditatio philosophica in dies confirmant, corroborant, in veritatem demonstratam convertunt.

410. ADN. Ex præsenti paragrapho colliges, eosdem Religionis ac rationis esse limites. Viget existentis alicujus Divinitatis persuasio, ubicumque stant sua jura rationi: nec videtur desinere illa Divinitatis persuasio, nisi ubi desinit alma ratio & incipit bruta feritas.

Scientia illius quæ agit de humanis moribus, & cui *Ethice seu Moralis* nomen est, fundamentum habes in isto paragrapho: cujus objectum est universalis illa Lex, quam humanis mentibus & cordibus impressit ubique auctor ipse Naturæ humanæ Deus (401).

PARAGRAPHUS SECUNDUS.

PHYSICÆ DEMONSTRATIONES EXISTENTIE DEI.

411. OBS. Mirabilis illa Naturæ omnis, quæ nostris obvia est observationibus, structura & harmonia: mirabilis illa generationum series, tum in specie humana, tum in specie qualibet animali aut vegetali: mirabilis ille materiæ *mirus*, qualem ipsum observamus, tum in globo nostro terrestri, tum in variis coelestibus globis: mirabilis ipsamet existentia materiæ: ecce tibi precipua quatuor *demonstratio-*
nis media, quæ suppeditantur ab ordine rerum physico, ad stabiliendam & demonstrandam Dei existentiam.

PROPOSITIO PRIMA.

412: Inest Mundo huic aspectabili mirabilis structura, mirabilis rerum ordo & harmonia: ergo existit Mens aliqua infinite intellectiva & activa, quæ Mundum hunc aspectabilem construxerit & ordinaverit; ergo existit Deus.

DEMONST. Rerum inter se ordo, symmetria, proportio, harmonia, evidenter supponunt & demonstrant existere *Mensem aliquam*, quæ intelligat, quæ res inter se comparet, disponat, ordinet. Ergo mirabilis ille rerum ordo, mirabilis illa rerum inter se symmetria, proportio, harmonia,